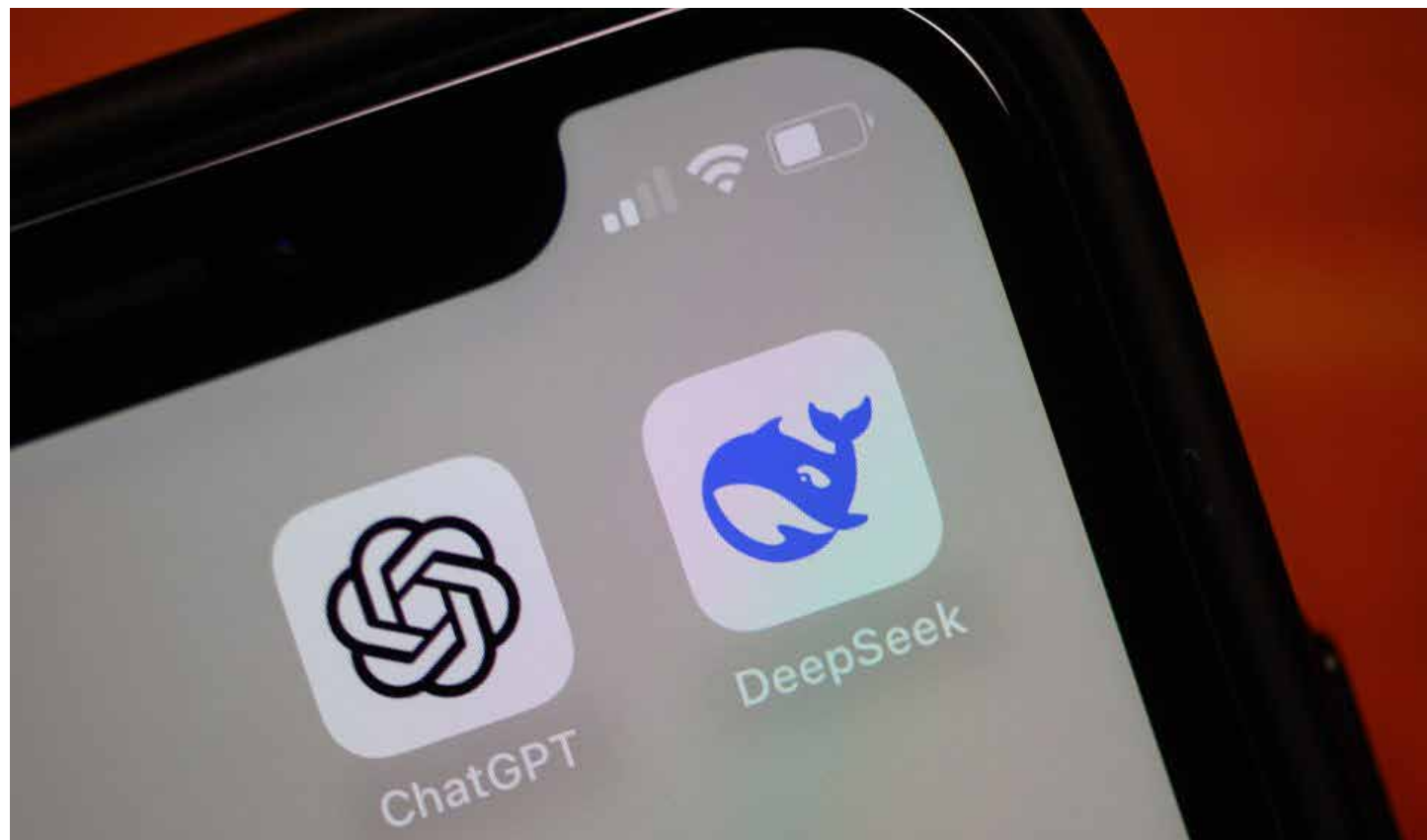

■ Κείμενα - Επιμέλεια:
Αλέξης Θεοδωρίδης, Δημήτρης Γκάζης

το θέμα της εβδομάδας

Πόσο ανοιχτός είναι ο κώδικας;

Η «ρομαντική εποχή» του open-source (λογισμικό ανοιχτού κώδικα) έχει παρέλθει ανεπιστρεπτή. Η εποχή που μπορούσε κανείς να αντιπαραθέτει την πρακτική του «ανοιχτού κώδικα» στην «ιδιοκτησιακή αντίληψη» και τα πατεντοποιημένα ψηφιακά προϊόντα των μεγάλων κολοσσών της τεχνολογίας συνετρίβη από την ίδια την πραγματική χρήση των open-source λογισμικών από αυτούς τους κολοσσούς. Αυτό που η πρακτική του open-source έχει κατορθώσει αλλά και εξακολουθεί να κατορθώνει δεν είναι η κοινωνικοποίηση της γνώσης και της τεχνικής, αλλά μετατοπίσεις και αναδιατάξεις μέσα στο πλαίσιο μιας παγκόσμιας αγοράς έντονα μονοπωλιακής και συγκεντρωτικής. Το γεγονός ότι το νέο πρότζεκτ της κινεζικής DeepSeek διατίθεται ανοικτά στο διαδίκτυο ώστε ο καθένας να μπορεί να το κατεβάσει και να το χρησιμοποιήσει μπορεί να ερμηνευθεί μόνο με αυτούς τους όρους. Η DeepSeek κατόρθωσε να φτιάξει ένα μοντέλο τουλάχιστον αντάξιο (αν όχι καλύτερο) του chatGPT με μόλις το 5-6% των εξόδων σε υπολογιστικό υλικό. Αν αυτά ευσταθούν τότε η ανοικτή διάδοση αυτής της τεχνογνωσίας έχει σαφή στόχο την υπονόμευση των τεράστιων επενδύσεων που έχουν γίνει στις ΗΠΑ πάνω στην ανάπτυξη αυτών των μοντέλων. Με αυτόν τον τρόπο ταρακουνάει τη μονολιθικότητα των αμερικανικών τεχνολογικών κολοσσών, ανοίγοντας τη δυνατότητα σε νέους αναδυόμενους παίκτες να επωφεληθούν από τη ρευστοποίηση και την αναδιάρθρωση των ψηφιακών μονοπωλίων. Επιπλέον, δεν πρέπει να παραβλεφθεί το γεγονός ότι η open-source διάθεση ενός πρωτοπόρου (τουλάχιστον στις τρέχουσες συνθήκες) συστήματος τεχνητής νοημοσύνης είναι λογικό να οδηγήσει στην υιοθέτησή του από πολλές και διάφορες εταιρείες, δημιουργώντας έτσι έναν «κανόνα», και, συνεπώς, μια εξάρτηση (έστω βραχυπρόθεσμη ή ακόμα και μεσοπρόθεσμη) από το συγκεκριμένο τεχνικό πλαίσιο.

DeepSeek: Κινέζικη σφήνα στην ψηφιακή ηγεμονία των ΗΠΑ

Μέσα σε λίγες μέρες η εφαρμογή chatbot τεχνητής νοημοσύνης (TN) της κινεζικής DeepSeek, σκαρφάλωσε στην πρώτη θέση των δωρεάν εφαρμογών του AppStore της Apple, εκθρονίζοντας το μέχρι πρότινος κυρίαρχο ChatGPT της OpenAI, και αμφισβητώντας την ηγεμονία των αμερικανικών εταιρειών στην ανάπτυξη της TN. Το μοντέλο του DeepSeek εμφανίζεται ως αντάξιο των ανταγωνιστών του, καταφέροντας μάλιστα ανάλογα αποτελέσματα σε μια σειρά λειτουργίες σε εντυπωσιακό σύντομο χρονικό διάστημα, απαιτώντας κατά δήλωση των δημιουργών του σημαντικά λιγότερα χρήματα και πόρους (ενέργεια, δεδομένα) για την ανάπτυξη και εκπαίδευσή του. Η DeepSeek, ιδρύθηκε το 2023 από τον επιχειρηματία Λιανγκ Γουενφένγκ, συνιδρυτή του hedge fund High-Flyer που αποτελεί και βασικό χρηματοδότη της εταιρείας. Τον Μάιο του 2024 λάνσαρε το AI μοντέλο DeepSeek V2, και τον Δεκέμβριο του ίδιου έτος το μοντέλο DeepSeek V3, βασισμένη σε τσιπ (όχι τα πλέον προηγμένης τεχνολογίας) που απέκτησε από την NVIDIA το 2021 (πριν από την επιβολή περιορισμών στις εξαγωγές τσιπ από τις ΗΠΑ), χρησιμοποιώντας ένα κλάσμα των υπολογιστικών πόρων που χρειάζονται άλλες αντίστοιχες εταιρείες των ΗΠΑ.

Στις 10 Ιανουαρίου 2025, κυκλοφορεί την πρώτη της, δωρεάν και ανοιχτού κώδικα, εφαρμογή chatbot, η οποία μέσα σε λίγες μέρες εκτινάσσεται στην πρώτη θέση στις λήψεις στο AppStore και στις πρώτες θέσεις του PlayStore της Google σε μια σειρά χώρες.

Ο σεισμός

Από εκεί και μετά ακολούθησε ένα σεισμός, με πρώτο θύμα τις μετοχές των τεχνολογικών κολοσσών της Δύσης, των οποίων το δόγμα για επιτάχυνση της ανάπτυξης της TN μέσω της σπατάλης όλο και περισσότερων πόρων αμφισβητήθηκε στην πράξη. Είναι χαρακτηριστικό ότι η «μονοκρατορία» της επεξεργαστικής ισχύος, η NVIDIA, έχασε περίπου 600 δισ. δολάρια σε αξία μετά από αυτή την κίνηση της DeepSeek, κάτι που προκάλεσε και την αλυσιδωτή καθοδική πορεία και άλλων εταιρειών (η Broadcom έπεσε 17.3%, η AMD 8%, η Palantir 7% και η Microsoft 3%). Η έντονη χρηματιστικοποίηση του κλάδου των νέων τεχνολογιών αλλά και οι εκφρασμένοι εδώ και καιρό φόβοι για τα αδιέξοδα της υπερεπένδυσης στην TN που έφτασε σε οριακή κατάσταση τα αποθέματα πόρων (ενέργεια, πρώτες ύλες, δεδομένα), φαίνεται να επιβεβαιώνονται, σπέρνοντας πανικό για καταρρεύσεις παρόμοιες με την φούσκα των dot.

com της δεκαετίας του 90 (και μάλιστα σε έναν πιο διασυνδεδεμένο κόσμο). Μαζί ταρακουνήθηκε και η γεωπολιτική ισορροπία, με τις ΗΠΑ να βλέπουν για πρώτη φορά τον βασικό οικονομικό ανταγωνιστή τους να απειλεί ευθέως την τεχνολογική τους ηγεμονία, σε έναν κλάδο μάλιστα που τόσο η προηγούμενη διοίκηση των Δημοκρατικών όσο και ο νέος πρόεδρος Τραμπ έχει τοποθετήσει σε πρώτη προτεραιότητα. Δεν είναι τυχαίο ότι οι πιέσεις αυτές δεν έμειναν αναπάντητες, με την Ιταλία να απαγορεύει την κινέζικη εφαρμογή και μια σειρά άλλες χώρες στην Ευρώπη και όχι μόνο να συζητάνε τρόπους ελέγχου ή περιορισμού του, και την εταιρεία να δηλώνει ότι εκτός των άλλων έχει γίνει στόχος πολλαπλών κακόβουλων επιθέσεων από χάκερ.

Ποια η προοπτική

Είναι αβέβαιο προς ποια κατεύθυνση θα οδηγηθούν τα πράγματα στο επόμενο διάστημα. Το DeepSeek, ανοίγει το δρόμο για μεγάλες ανακατατάξεις στους τρόπους και τα σχήματα ανάπτυξης της TN, στην ταχύτητα και το κόστος ενσωμάτωσης της TN σε μια σειρά εφαρμογές, επιτρέποντας και σε άλλους παίκτες να μπουν σε αυτή την κούρσα. Η αναμενόμενη κάλυψη του τεχνολογικού χάσματος από τη ραγδαία αναπτυσσόμενη Κίνα, στηριζόμενη